

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1878. Andra Kammaren. N:o 49.

Lördagen den 4 Maj.

Kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 27 sistlidne April förda protokoll.

§ 2.

Företogs till afgörande Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 10, *Angående tullbevilningen.*

I *punkten 1* hade Utskottet yttrat sig öfver Herr *Odelbergs* inom Första Kammaren afgifna motion, N:o 10, hvaruti motionären anmärkt, att, enligt hans åsigt, ett successivt höjande af tullsatserna å alla sådana varor, som ej vore råämnen för den inhemska fabrikationen, skulle för landets ekonomiska välfärd vara nödvändigt, och såsom ett första steg — en varsam återgång — i denna riktning föreslagit, »att Riksdagen måtte besluta, att tullafgifterna skola från och med nästa år 1879 utgöras till ungefär lika belopp och i hufvudsaklig öfverensstämmelse med bestämmelserna i tulltariffen af år 1857, dock så att de förhöjningar i tullafgifterna för vissa kolonial- och andra varor, som vid 1871 års riksdag beslötos, bibehållas oförändrade.»

Och hade Utskottet, på anförda skäl, hemställt: att nämnda motion måtte lemnas utan vidare afseende.

Efter föredragning af denna hemställan anförde

Grefve Sparre: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! Till en början måste jag beklaga, att icke Kammaren behagade lemna sitt bifall till det förslag om uppskof med denna fråga, som vid senaste sammanträdet väcktes. Jag var då icke uppe i Kammaren och hade sålunda icke tillfälle att yttra mig rörande det ifrågasatta uppskofvet. Man hade då haft tid att tänka på en fråga, som efter min uppfattning just för tillfället är synnerligen viktig, emedan dervid gäller att gifva akt på tidens tecken. Man måste medgifva att Utskottet i denna fråga gjort sig mycken möda, och att det betänkande, som nu föreligger, skiljer sig på ett särdeles förmånligt sätt från mängden af de betänkan, temligen lösliga, som vi under denna riksdag fått mottaga från åtskilliga Utskott. Men Utskottets betänkande — ty det

Angående tull-
bevillningen.
(Forts.)

plägar vara vanligt att efter beröm kommer ett *men* — Utskottets betänkande, säger jag, håller sig hufvudsakligen vid principer, som i detta afseende gäلت; och jag erkänner vigten af dessa principer. Men hvad en offentlig man framför allt måste fästa afseende vid är *tidsförhållandena*; och huru mycket jag för min del anser, att dessa tidsförhållanden böra beaktas, under det man i allmänhet hos oss temligen mycket lemnar dem å sido, derpå får jag anföra såsom bevis, att, då jag en gång yttrade, att en bland de största förtjensterna hos en offentlig man vore att kunna se hvad framtiden bär i sitt sköte — trodde man, att jag ville säga en satir. Jag är verkligen af den tanken, att den offentlige man, som icke känner tidens tecken och icke ser hvad framtiden innebär, utan ensidigt fasthåller vid en en gång fattad princip, är helt simpelt en Don Quixote, som, hvad särskildt tull-lagstiftningen angår, genom att tillämpa denna princip, skall pina ut sitt land lika otvifvelaktigt, som den hedersmannen Don Quixote pinade ut sin Rosinante. Jag måste derföre förklara, att jag, med all aktning för principer, likväl icke känner något annat sätt för deras praktiska tillämpning än det, att tillämpa dem på förhållanden, som för ögonblicket äro de rådande, och detta gäller särskildt det ämne, som för närvarande utgör föremålet för vår uppmärksamhet, nemligen tull-lagstiftningen. Utan att vilja bestrida att icke dessa frihandelsprinciper hafva mycket, som talar till deras förmån, samt att de kunna och böra i viss mån göra sig gällande, tror jag likväl, att Herrarne skola obetingadt erkänna, att *om* det visar sig, att inom Europa dessa principer af det ena stora landet efter det andra öfvergifvas och att lagstiftningen går i alldeles motsatt rigtning — hvilket särskildt är fallet i det stora land, som ligger närmast intill vårt eget — det under sådana förhållanden skulle vara en galenskap af oss att rida spärr emot den rigtning, som tidsandan har. Jag ber i detta afseende att få betrakta saken ur tre synpunkter: nemligen den af mig först berörda, eller förhållandena i utlandet, sedermera utlandets behof och sist våra egna behof.

Hvad då först angår förhållandena i utlandet, hafva Herrarne sig säkerligen bekant, att i vårt närmaste grannland, med hvilket jag skulle hafva önskat att vi, till följd af det gynsamma läget, etablerat betydliga affärsförhållanden, eller Ryssland, tull-lagstiftningen går i en afgjordt protektionistisk rigtning och denna så starkt och konsekvent fullföljd under en lång följd af år, att det nästan icke varit att tänka på någon möjlighet för oss att der finna afsättning för våra produkter. Och likväl bjuder vårt lands natur och läge, jemte den förmåga, som vi borde ega att kunna mäta oss med andra folk, att just med detta Ryssland inleda handelsförhållanden; men detta lands tull-lagstiftning är, som sagdt, absolut protektionistisk. Enahanda är förhållandet med tull-lagstiftningen i Förenta Staterna, som intaga en ganska väsentlig del af vårt jordklot och som dessutom genom sin industri och handelsförhållanden hafva en betydlig omfattning; äfven här har tull-lagstiftningen sedan flera år tillbaka varit bestämdt protektionistisk. Frankrike, med hvilket land vi haft traktat i tio år, förnyar icke denna traktat, utan prolongerar densamma undan för undan på kort tid och de berättelser, som derifrån kommit oss tillhanda angående de åsikter, som man i

förevarande hänseende der synes vara benägen att omfatta, lofva helt annat än liberal tull-lagstiftning. Herrarne känna utan tvifvel, att redan Thiers, hvilken var en afgjord protektionist, under sin styrelsetid nedsatte en komité, samt hörde alla generalråden och handelskamrarne, af hvilka de allra flesta omfattade hans åsikter. Äfven sedan Thiers lemnat styrelsen, har ministären bibehållit och den nu varande handelsministern visat om icke samma åtminstone något likartade tendenser. Det torde till äfventyrs vara för Herrarne bekant, att tulltarifferna afse dels generaltariffer, och dels konventionstariffer, d. v. s. sådana att till följd af konventioner med andra stater någon nedsättning skulle kunna göras i generaltarifferna, i fall man skulle vilja köpa sig sådant medgifvande af en stat. Således är det långt ifrån några frihandels-åsigter, som nu göra sig gällande i nämnda land, och allt sedan den stora revolutionen hafva skyddstullar der alltid funnits. Man vidhåller sedan den tiden samma princip. I Österrike har, sedan dess tyska provinser frånträdt tullföreningen, separatfördraget med Tyskland blifvit uppsagdt, i uppenbar afsigt att införa en ännu mera skärpt protektionistisk tull-lagstiftning. Herrarne torde äfven hafva sig bekant, att den man, som utan tvifvel under närvarande tid är Europas förnämste man, anses åtminstone luta åt samma håll. Och den förändring, som på senaste tiden blifvit vidtagen inom den tyska ministären, då handelsministern, som ansågs vara en utpräglad frihandlare, mast taga afsked, antyder ovedersägligen hvad som der förestår. Slutligen sysselsätter man sig uti Italien med åtgärder i samma syfte. Jag säger derföre, att det *kan* blifva nödvändigt äfven för oss att afvika från den princip i tull-lagstiftningen, som blifvit öfvergifven af de flesta stora stater i Europa. Jag vill särskildt framhålla, att det är behofvet, som tvingat dem att vidtaga dessa åtgärder för att fylla statskassan efter de oerhörda ansträngningar, de mast göra för att uppsätta och underhålla stora stående krigshärar och det är denna nödvändighet, detta tvång, som föranleder mig att antaga att saken kommer att genomföras. Vid sådant förhållande kan det vara skäl äfven för de små staterna att åtminstone *tänka* på någon förändring i tull-lagstiftningen och bereda sig på hvad som komma skall. Ty att vi skulle fortfarande lemna våra hamnar öppna för att öfversvämmas af utländska alster, hvilkas mängd naturligtvis skulle ökas i den mån hamnarne stängas på andra håll, kan väl ingen människa anse vara klokt eller tillrädligt.

Jag ser af Utskottets betänkande, att man der anser såsom ett axiom, att ökade tullafgifter minska statsinkomsterna och att dessa deremot skulle ökas genom en nedsättning i tullsatserna. Att våra tullinkomster ökats under senaste tiden är otvifvelaktigt; men att detta skett, *endast och allenast*, genom tillämpning af den princip Utskottet accepterat såsom den rätta, det vågar jag bestrida. Det är nemligen en mängd andra omständigheter, som bidragit härtill. De stora arbeten för kommunikationernas befrämjande inom landet, som på senare tider verkstålts hafva ökat handeln och rörelsen, ökat folkets kommunikationsförmåga, och denna omständighet kan anses hafva i väsentlig mån bidragit till att en mängd af de stora konsumtionsartiklarne importerats. Derigenom hafva tullinkomsterna betydligt ökats.

Angående tull-
bevillningen.
(Forts.)

Angående tull-
bevillningen.
(Forts.)

Om man dessutom ser på andra stater, som hafva ett fullt protektionistiskt tullsystem t. ex. Ryssland så hafva dess tullinkomster under den tid dess nuvarande tullagstiftning tillämpats ökat i samma proportion som våra. År 1869 utgjorde Rysslands tullinkomster 37 millioner rubel, 1872 hade de stigit till 53 millioner, och 1875 beräknades de till 60 millioner rubel. Således hade Rysslands tullinkomster nära nog fördubblats på en tid af 7 år. Jag vill derföre icke, i likhet med Utskottet, erkänna såsom ett axiom, att lägre tullafgifter öka statsinkomsterna, hvadan jag icke heller anser det vara ovilkorligen sant, att tullafgifternas höjning skall förorsaka en minskning af tullinkomsterna, utan är denna ökning eller minskning i främsta rummet beroende af den större eller mindre konsumtionsförmågan hos folket.

Hvad särskildt våra näringar angår, så framhåller Utskottet såsom ett bevis på lämpligheten af låga tullsatsar, att dessa ökat produktionen inom näringarne. Denna ökade produktion anser jag deremot vara beroende af den tilltagande rörelsens vexande kapital och likasom tullinkomsterna den större konsumtionsförmågan hos folket. Äfven i Ryssland har under samma tid produktionen ökat i ännu högre grad, hvilket visar sig deraf, att exporten, som år 1869 uppgick till ett värde af 160 millioner, år 1874 utgjorde 411 millioner och detta under en protektionistisk lagstiftning.

Således må vi icke betrakta såsom ett axiom, att näringarnes tillväxt beror endast och allenast på låga tullsatsar. Såsom exempel på en alldeles motsatt verkan, som den betydliga nedsättningen i tullsatserna medfört, vill jag nemligen andraga just det exempel Utskottet i sitt betänkande (pag. 2) först omförmält, nemligen artiklarne »sulläder och bindsuleläder samt hvitgarfvade äfvensom sämskade hudar och skinn», å hvilka tullen blifvit nedsatt från 25 öre, som 1857 gälde, till 6 öre. Resultatet häraf har blifvit, att en mängd garfverier inom riket redan blifvit nedlagda och att en hel mängd hålla på att nedläggas. Jag känner åtminstone bestämdt, att så är förhållandet i det län, jag tillhör. I en af länets största städer, Borås, är redan ett garfveri fullständigt nedlagdt, ett annat är på väg att nedläggas och äfven det tredje kommer troligen inom kort att nedläggas. Det blir på detta sätt endast de mycket stora garfverierna med stora förlagskapital och en stor tillverkning, som kunna hålla sig uppe och uthärda en täflan, de mindre måste försvinna. Man säger visserligen, att det är den naturliga marschen, men att, medan detta pågår, det svider, torde icke kunna förnekas, och frågan är om ett kapitalfattigt land med lugn kan se alla sina små fabriker dö ut. I en tid som denna ha de mycket att kämpa med ändå. Att äfven med afseende å andra näringar nedsättningen af tullsatserna icke varit utan menlig inverkan, känner jag likaså.

Jag tror dessutom, att den närvarande tidens sträfvan — enligt hvad jag nämnde angående Frankrike — går i den rigtningen, att man söker införa s. k. konventionella tariffer, för att nemligen få tillfälle att af andra nationer köpa sig möjligheten att exportera sina egna varor genom att för dessa nationer medgifva nedsättning i sina egna tullar, och något sådant skulle jag önska att vi hade här, i stället för att vi nu eftergifva allt. Jag påminner mig t. ex. ett samtal, som jag

för icke länge sedan hade med härvararande ryske minister och ryske generalkonsul. Jag frågade dem, om det icke skulle vara möjligt att åstadkomma en handelstraktat mellan Sverige och Ryssland, och fick till svar, att de visserligen trodde, att detta skulle vara möjligt, men, tillade de, hvad skullen I hafva att bjuda oss i utbyte, då allt det vi exporterar till Eder, spanmål, lin, olja, hampa, hudar m. m. redan nu är tullfritt? Jag tror således för min del, att, äfven om man icke i principen vill antaga, att lifsförnödenheter skola beläggas med tull, det dock skulle vara nyttigt, om man kunde köpa en handelstraktat med ett annat land genom beviljande af nedsättning af sådana tullar, och att det sålunda icke kunde skada, om vi hade åtminstone någon tull af detta slag. Särskildt anser jag, att mjöl, gryn och stärkelse samt i allmänhet alstren af jordbrukets binäringar kunde med mycken fördel åsättas tull. Jag uppträder, derföre att jag säger detta, icke absolut prohibitistiskt, men jag tror, att det kunde vara politiskt klokt att hafva sådana tullar, då man i politiska förhandlingar måste köpa medkontrahentens bifall, på det vi icke må afkläda oss all möjlighet att kunna med andra länder uppgöra handelstraktater, hvilka för ett land som vårt kunna vara af högsta vigt. Jag skulle till och med tro, att det just i år, då vi öfversvämmas af spanmål från Ryssland, icke varit skadligt, om de 20 millioner, som denna spanmål beräknas kosta, dels fått vidkännas någon liten registreringsafgift och dels genom vår handel med detta land kunnat betalas annorlunda än endast och allenast med guld. Som det nu är, måste nemligen liqviden ske helt och hållet med guld. Med ett ord, jag tror, att i vår tid den stat handlar politiskt klokt, som något sjelf ser sig till godo, och i sin tullagstiftning går tillväga med den försigtighet, att den såväl bereder sina artiklar tillfälle till export till andra länder, som ock icke tillåter utlandet alldeles öfversvämma sig med skräp. I denna rigtning anser jag, att vår tullagstiftning borde gå. Jag vet icke, om de åtgärder, som för närvarande vidtagas för en förändrad tullagstiftning, gå i sådan rigtning, men jag har ingen anledning att tro detta vara förhållandet. Af en industriidkare inom den industriidkande provins, jag tillhör, hvilken återkom till hembygden, efter att hafva blifvit hörd af den nuvarande tullkomitén, hörde jag, att från det hållet industriidkarne icke hade att vänta någon barmhertighet. Han sade mig, att af de 5 ledamöter, som sitta i denna komité var, oberäknadt en industriidkare och en vetenskapsman, Murén den billigaste, och Herrarne känna, att det namnet tillkännager en frihandlare af renaste skrot.

Jag tror således icke, att det arbete denna komité åstadkommer, går i den rigtning, jag nyss nämnde och hvori man synes gå i det öfriga Europa, och vid sådant förhållande föreställer jag mig, att en framställning från Riksdagens sida till regeringen för att antyda de åsikter, Riksdagen hyser, och att Riksdagen för sin del icke förbiser, hvad som försiggår i det öfriga Europa, icke skulle vara utan stort gagn, på det att åt denna komité kunde gifvas en instruktion, som något afviker från den densamma fått under andra förhållanden. Man måste ihågkomma, att det är snart två år sedan den tillsattes, och att det är just på de senare åren förändringar i tullagstiftningen i de större staterna gjort sig gällande.

*Angående tull-
beviljningen.
(Forts.)*

Angående tull-
bevillningen.
(Forts.)

Jag vågar icke uppehålla Herrarnes tid längre. Jag beklagar, att ämnet kanske icke varit tillräckligt förberedt såsom sig bort i en så viktig fråga, men just därför vågar jag icke föreslå någon annan åtgärd än en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, hvarigenom Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet skulle fästas på dels de förhållanden, som passerat utomlands, och — nu kommer jag till andra delen af ämnet — dels våra egna behof. Ty, mine Herrar, det är intet tvifvel, och jag tror icke, att det skall finnas någon inom denna Kammar, som tviflar derpå, att den närmaste framtiden kommer att medföra väsentliga förändringar i våra statsinkomster. Man har redan sagt mig, att under de månader, som gått, af detta år, visat sig en betydlig skilnad, en betydlig minskning i statsinkomsterna. Det är den allmänna återhållsamheten, som, efter hvad jag nämnde, minskat konsumtionsförmågan samt fortfarande bidrager dertill, att en nedsättning inträdt i våra statsinkomster. Således nästa år, då vi tilläfventyrs åter samlas här, eller åtminstone Riksdagen sammanträder, skola vi mötas af en betydlig statsbrist, till afhjelpande hvaraf det kanske vore lämpligt, att Riksdagen i tid vore betänkt på de åtgärder, som kunna finnas vara nyttiga att vidtaga. Det förberedande arbetet borde då vara verkställt, som sätter Riksdagen i tillfälle att afgöra denna, efter min öfvertygelse, högst viktiga frågan, om sättet att fylla statsbristen. Det är nemligen egendomligt — och jag ber att derpå få fästa Herrarnes uppmärksamhet — om man ser på det behandlings-sätt dessa frågor undergå, t. ex. i Frankrike, der, innan de afgöras, generalråden, handelskammarne och en mängd lokalmyndigheter höras, innan frågan förelägges *le Conseil supérieur du commerce, de l'agriculture et de l'industrie*, bestående af 63 ledamöter, hvarefter den prövas af *Conseil d'Etat*, Regeringen och Kammarne. Må man nu dermed jämföra det sätt, som hos oss brukas. Här tillsättes en komité på en 6 à 7 personer, som afgifver ett utlåtande, hvarefter kanske Kommerkollegium höres, och sedan kastar man in utlåtandet till Riksdagen. Man måste efter en sådan jämförelse erkänna, att man i Frankrike är mera betänksam, och det skulle väl löna mödan, om man hörde sig litet mera om i landet, innan man för Riksdagen framlade en sådan fråga, så att Riksdagens ledamöter hade tillgång på sådana handlingar och upplysningar, på grund hvaraf de kunde fatta beslut.

Om man nu invänder, att denna tillökning af tullavgifterna icke medför ökade statsinkomster, så har jag redan derpå svarat med anförande af åtskilliga exempel som kunde mångfaldigas, om jag icke vore rädd att dermed trötta Herrarne. Jag skulle kunna uppräknas flera exempel på, huru man genom att öka tullsatserna ökat tullinkomsterna, Herrarne tvifla väl icke på, att, om vi skulle höja tullen på allmänna konsumtionsartiklar, som för folket blifvit ett behof, de i allt fall komme att konsumeras, och att således följderna blefve den, att tullinkomsterna skulle höjas. Jag vill således blott nämna att just i dessa dagar man höjt tullen på tobak i England med 5 pence, 26 à 27 öre per skålpund.

För att icke vara långträdig, hvilket jag tilläfventyrs redan varit och hvarför jag ber Herrarne om ursäkt, skall jag tillåta mig att nu afgifva ett särskildt förslag till beslut, då jag icke anser Herr Odel-

bergs förslag antagligt och derjemte förmodar att Herrarne icke äro beredde att på en gång taga ett så stort steg tillbaka. Då jag således icke pretenderar, att Riksdagen, så oförberedt som detta framkommit, genast skall fatta beslut i frågan, men deremot anser det vara synnerligen lämpligt, att Riksdagen ber Kongl. Maj:t tänka på saken, så hemställer jag, att Kammarerna ville besluta, »att Riksdagen i underdånig skrifvelse, med hänsyn till den rigtning i tullagstiftningen, afseende skydd för inhemska näringar, som inom åtskilliga större stater dels redan blifvit beträdd, dels för närvarande är föremål för behandling och synes komma att beträdas, anhåller: det behagade Kongl. Maj:t, sedan vederbörande hörde blifvit, till näst sammanträdande Riksdag aflåta förslag till ny tulltaxa med det hufvudsyfte att lemna de inhemska näringar, som deraf kunna anses vara i behof, erforderligt skydd för utjädnande af täflan med utlandets i så många hänseenden mera lyckligt lottade näringsidkare, samt, i öfrigt bereda statsverket väl behöfliga inkomster af tullbevillningen.»

Angående tull-
bevillningen.
(Forts.)

Herrarne torde finna, att jag i detta förslag icke begärt någon allmän eller generel tillökning i tullafgifterna; jag har endast begärt, att de näringar, hvilka icke kunna bestå i täflan med utlandets, der förhållandena för samna näringar äro mera gynsamma, måtte blifva genom tullagstiftningen skyddade. Icke heller har jag deri särskildt nämnt jordbruket, därför att jag vet, att det är som att sticka frihandlarne en syl i näsan, om man talar om tull på lifsförnödenheter; jag har icke sagt annat, än att jag anser, det bestämmelse derom skulle i en konventionel tariff kunna inrymmas. Jag tror likväl icke, att ens det behöfves, ty jordbruket är ju vår hufvudnäring; och då man talar om näringarne i allmänhet, kan man innefatta det, om man vill, och utesluta det, om man vill. Jag har deremot lätt påpekat statsverkets behof af inkomster, emedan jag anser, att Riksdagen gör rätt i att äfven på denna fråga i tid fästa Kongl. Maj:ts uppmärksamhet.

I detta yttrande förenade sig Herrar *Börjesson, Norén, Håkansson, Isaksson, Sandberg, Smedberg* och *Sjö*.

Herr Herslow: Då i Torsdags fråga om föredragningstiden för detta ärende förevar, tillät jag mig att sluta mig till den, som ansågo, att vi gerna kunde behålla frågan på denna dags föredragningslista. I betänkandet fans nemligen icke något af Regeringen framställt förslag till ändring i tullstadgan; något sådant förslag var icke heller af Utskottet framlagd; och de enskilde motionärernes hemställanden syntes mig icke heller vara af beskaffenhet att böra föranleda någon åtgärd. Tullagstiftningen är nu visserligen i och för sig ett mycket viktigt ärende; men under sådana förhållanden trodde jag för min del, att i år Utskottets förslag i detta ämne skulle endast med ett par tre slag af talmansklubban blifva i största hast expedieradt och befastadt. Men då en högt ärad representant på norrköpingsbanken framkom med hemställan, att vi af den knappt tillmätta tid, som återstår af riksdagen, skulle anslå en extra vecka för detta ärende, fann jag, att man ärnade försöka gifva frågan en vida större betydelse än jag anser den

Angående tull-
bevillingen.
(Forts.)

i år kunna göra anspråk på; jag märkte genast, att det var fråga om att blåsa en smula lif i det redan halfjordade tullskyddssystemet och att leta fram dess gamla vapen för att söka bringa det i stridbart skick, ännu en gång.

Tiden för experimentet är onekligen ganska väl vald, det vill jag icke bestrida. Det går en fläkt af protektionism genom tiden, helt enkelt därför att det är en dålig tid; ty protektionismen, liksom räffen i den bekanta barnleken, om jag får anställa en sådan liknelse, tycker om att vara ute i ruskigt väder; så länge det är »solsken och vackert väder» sitta beggedera stilla i vrån. Det är onekligen för ögonblicket ruskigt väder i den ekonomiska världen; och allt eftersom det dragit fram öfver olika länder, har äfven protektionismen der krupit fram. Så skedde i Amerika efter det amerikanska inbördes kriget, i Frankrike efter senaste tysk-franska kriget, i Tyskland efter den svåra reaktion inom affärlifvet som följde efter segeryrseln; och nu, då äfven vi fått vår andel af det ekonomiska ovädret, kommer protektionismen naturligtvis också till oss. Det är alldeles gifvet, att, när man har ondt om penningar, då dåliga äringar gifva knappa tillgångar, då mörka politiska förhållanden gifva en stöt åt företagsamheten och alstra misstro till allting, så skall af bristande tillgångar uppstå minskad konsumtion och af bristande företagsamhet minskad spekulation. Båda dessa faktorer inskränka antalet köpare till det minsta möjliga; men säljarne förblifva oförändrade till antalet och dubbelt så ifriga att sälja. Ingenting är då naturligare än att hvarje lands säljare börja ropa på att få behålla åtminstone sitt eget lands köpare och önska monopolisera den inhemska konsumtionen till fördel för den inhemska produktionen. Man betänker ej, att, äfven om man på detta sätt sig emellan fördelar köparne, blir det dock öfverallt för litet af dem. Också hör man vanligen detta rop om skydd mot »öfversvämning af utländska importartiklar» *samtidigt* uppståmmas inom hela världen, nemligen hvarje gång en tryckt konjunktur inträffar. Men att denna ej beror af tullagstiftningen, visar sig bäst just nu. Man klagar öfver affärslöshet och arbetslöshet i England, i Amerika, i Frankrike, i Tyskland. Och dock variera inom dessa länder tull- och handelssystemen så mycket som gerna är möjligt: i England absolut frihandel, i Amerika nästan absolut protektionism, i Frankrike mer än half protektionism och i Tyskland relativt fri handelslagstiftning men med funderingar på att öfvergå till skyddstullsystemet.

Det är likvisst, om man följer den strid, som försiggått mellan frihandeln och skyddstullarnes anhängare, en betydande skilnad mellan denna strid nu och på 1840- eller t. o. m. på 1850-talet. I hela den litteratur i frågan, som i såväl tidskrifter som tidningar nu framträder, ser man äfven protektionisterna erkänna, att frihandeln hvilat på en principiellt riktig grund; men de säga, att den är alltför idealistisk, och, om de vilja begagna den mest blamerande benämning derpå, kalla de den kanske, som den föregående talaren, en Don-Quixotism.

Anhängarne af det fria varuutbytet vilja, säga de, försöka att göra en lag på grund af teorier, som väl kunna vara riktiga, men hvilka i denna praktiska och snöda värld icke hafva någon motvarighet eller tillämpning; eller ock går man i det slags protek-

Angående tull-
bevillingen.
(Forts.)

tionism, som numera vill anses vetenskaplig, ännu ett steg längre i medgifvande och säger, att frihandel är något, som möjligen tillhör framtiden men ännu icke den närvarande tiden; så länge min granne skyddar sig mot mig, måste äfven jag hafva skydd mot honom. Ett sådant resonnement är ungefär enahanda, som; om skraddaren ville säga åt bagaren: »vill du inte köpa min rock, så köper icke jag din kaka, utan bakar sjelf. Det är sant att den på det viset skall blifva mig mycket dyrare, men jag skall åtminstone icke hafva den förargelsen att nödgas äta en så förgärlig och ogen människas kaka.» Detta är de gamles *jus talionis*, tillämpad inom handelslagstiftningen. Att man på detta sätt skulle vinna en fördel är något, som man icke ifrågasätter, och man anser sig vara skyldig att visa trots mot trots, möjligen med den bafsigst att, sedan man på detta sätt kommit i krigstillstånd till hvarandra, få tillfälle att derefter komma med fredsanbud och säga à la bonne heure, vill du gifva efter och afstå från ditt skydd, så skall jag afstå från mitt; vill du rifva ned en bit af din mur, skall jag äfven rifva ned ett motsvarande stycke af min.»

Sjelfva stridsfrågan har sålunda trädt in i ett annat skede, då frihandeln såsom princip blifvit erkänd af en hvar, åtminstone så vidt jag kunnat följa nutidens vidtomfattande litteratur i detta ämne. Men är det så, så är utgången ej heller tvifvelaktig. Har en princip en gång vunnit insteg och stadga, så varda ock dess konsekvenser förr eller senare accepterade. Och för närvarande får jag säga, att jag visst icke anser tiden vara inne för dessa principers tillämpning på ett radikalt sätt, eller ens för något mera prononceradt steg i denna riktning. Men i den föreliggande motionen är icke fråga om att hindra ett steg framåt, utan att göra ett ganska allvarligt steg tillbaka. När jag nemligen nyss sade, att protektionisterna i allmänhet förändrat uppfattning i denna fråga, får jag dervid göra undantag för den ärade författaren af denna motion, ty han står absolut på den gamla ståndpunkten. Hans resonnement lyder ungefär så här: vi köpa alldeles för mycket af utländingen; derigenom får han våra penningar; och så måste vi låna våra penningar af honom tillbaka för att kunna lefva och arbeta. Mot en sådan olycklig status finnes ingen annan hjälp än 1:o) *höga tullsatser*; 2:o) *ett inhemskt fondsystem*.

Jag ber att något få beröra dessa två punkter; de utgöra ett par hufvudbeståndsdelar i det gamla skyddssystemet. Jag skall visst icke ingå i detalj eller trötta er med upprepande af de definitioner och argument, som under de senaste tre eller fyra decennierna blifvit använda af de två olika ekonomiska systemens förfäktare. Jag inskränker mig till att erinra om hvad vi säkert alla veta, att »skyddet» i sjelfva verket icke är något annat än en fritagelse från nödvändigheten att vara lika driftig, arbetsam, vaken och intelligen som andra, som konkurrenterna. Kan jag skyddas från denna nödvändighet, derigenom att min vara på grund af lagstiftning betingar ett högre pris än en annans af samma kvalitet, så har jag vunnit spelet. Der det, som här, är fråga om förhållandet mellan två olika länders producenter, så godkänna dessa naturligtvis ej en sådan definition; de säga tvärtom hvar på sitt håll: »vi vilja visst icke hafva något skydd af sådan beskaffenhet, att det skall fritaga oss från att vara lika dugliga och

Angående tull-
bevillningen.
(Forts.)

skickliga som andra, vi vilja endast skyddas mot de ogynsamma konjunkturen, under hvilka vi här i landet arbeta i jemförelse med andra länder. Men, mine Herrar, hvad är då egentligen *detta* skydd. Uppenbarligen en premie, som lemnas åt sådana näringar, hvilka icke på naturligt sätt kunna hålla sig uppe, och som betalas af de näringar, hvilka äro fullt normala och lifskraftiga och baserade på vårt lands naturliga förhållanden.

Man tager af det som är gifvande, för att lemna åt det som icke är gifvande. De näringar som arbeta med naturliga hjälpkällor, få hjälpa till, att andra näringar, hvilka endast med konstlade medel kunna uppehållas, ej skola gå under.

Jag har emellertid förväntat mig öfver att i föreliggande motion i sjelfva verket ej talas om skydd för våra fabriksnäringar. För min del är jag också öfvertygad, att den s. k. stora industrien hos oss upparbetats på ett sätt, att den numera här i landet kan kallas naturlig. Bevillnings-Utskottet, för hvars omsorgsfullt samlade och ordnade sifferuppgifter jag är tacksam, har också ådagalagt, att fabriksindustrien hos oss arbetar med afgjord framgång. Det är visserligen sant, att den, liksom alla näringar, för ögonblicket kämpar med rätt stora svårigheter; men till dem har tullagstiftningen ingalunda varit vållande. Tullagstiftningen har uppenbarligen ej lagt hinder i vägen för dess utveckling; och jag tror att något skydd i den riktningen för den stora industrien i vårt land ej heller erfordras. Men hvad åsyftar då motionären med sitt förslag? Eftersom han framför allt sjelf är jordbrukare, så torde man få gissa, att han måhända hufvudsakligen afsett att åstadkomma skydd för *denna* näring, hvars läge i år ej heller är det bästa. För min del vet jag ej mera än två sätt att förbättra en mindre fördelaktig ekonomisk ställning, nemligen att antingen öka inkomsterna eller minska utgifterna. Motionären har ej erbjudit någondera utvägen. Att belägga jordbruksprodukter med tullavgifter kan väl svarligen ifrågasättas. Jordbrukaren skulle ju ej vinna ett öre derpå. Hvad jordbruksnäringen afyttrar inom landet är nemligen blott en del af hela produktionen, och afyttringspriset för denna del är beroende af prisen utomlands, der den öfriga delen af produktionen måste söka afnämare. Dessa pris kunna sålunda ej i ringaste mån regleras genom vår tulltaxa. Jag kan under sådana förhållanden ej inse, huru man genom tullagstiftningsåtgärder skulle kunna med en enda skilling uppdrifva landtbrukarens inkomster. Men deremot är det mycket lätt att genom höjda tullsatser drifva upp priset på en stor del af de varor, landtbrukaren behöfver köpa. Jag trodde likväl ej att någon skulle vilja inbilla oss att jordbrukaren — lika litet som hela nationen — när han lider af svåra tider, kan på något sätt upphjelpa sina affärer genom att betala några procent mera än eljest för hvad han köper.

Jag öfvergår nu till frågan om ett inhemskt fondsystem. Motionären vill, att staten skall upptaga sina lån inom landet; derigenom skulle vi slippa att betala dyra räntor till utlandet. Ja, det der låter ju alls icke illa. Om någon vänder sig till mig med begäran om ett lån, så kan jag, med användande af motionärens sätt att resonera, naturligtvis gifva honom det rådet: »min bästa herre, ni skall aldrig låna peningar

af främmande personer; nej, låna af er hustru! ty, ser ni, då stannar räntevinsten i familjen.» Men om han till genmåle härå upplyser mig att hans hustru ej har några penningar, eller endast har sina hushålls-penningar, som hon nödvändigt behöfver för att röra sig med, ja, då erkänner jag att jag står svarslös. Och jag tror icke heller, att motionären i hast skulle hitta på hvad han mot en liknande invändning skulle svara. Svenska staten har lånat utomlands, derföre att landet i allmänhet väl behöft sitt eget lilla kapital; och om svenska staten hade vändt sig till svenska nationen, för att låna, skulle nationen antagligen, ja helt säkert, ha svarat: »mina penningar har jag nedlagda i en mängd företag och jag har visst ingenting att låna ut. Tvärtom hade jag tänkt att få låna af dig.» Att i ett ögonblick, då landet och näringarne i så hög grad behöfva kapital, staten skulle vända sig till nationen med begäran om lån, vore så origtigt, så stridande mot all sund statekonomi, att, tvärtom, den förebräelse vi kanske böra göra oss med hänsyn till penningställningen i landet för tillfället just är alldeles motsatt den förebräelse, motionären gör. Motionären förebrår oss, att vi icke lagt ned mera inhemskt kapital i våra stora inhemska företag. Hvarje tänkande finansman torde deremot just finna felet ligga deri, att vi lagt ned för mycket eget kapital i dessa fasta, blott sent räntegifvande företag; de hade i mycket högre grad bort utföras med utomlands upplånade medel. Om en landtbrukare behöfver 2,000 kronor för att utföra en nyodling, så kan han dertill antingen taga penningarne ur egen kassa, om han har dem, eller ock låna dem. Är företaget klokt beräknadt och lofvande för framtiden, så gör han rätt i att han söker få det till stånd, och jag erkänner gerna att det är allra lyckligast, om han har en sådan ställning att han sjelf kan undvara det erforderliga kapitalet och slippa låna. Har han det emellertid ej, men kan få låna på goda villkor, så kan han också gerna utföra sin plan. Men på ett vis kan han handla som en riktig däre, och det är, om han till sitt framtidföretag använder sitt driftkapital. Antag att han visserligen för tillfället innehar dessa 2,000 kronor, men så, att de äro afsedda till omedelbart förestående, nödiga utbetalningar, till aflöning åt arbetare, inköp af utsäde o. s. v. Nog handlar han mindre välbetänkt, om han i stället lägger ner *dess*a penningar på nyodlingen. Det är just till ett sådant mindre klokt handlingssätt, vårt land under sista decennium gjort sig saker. Det visar sig nu, att det just är vårt nödiga driftkapital som vi bundit i våra stora framtidsaffärer.

Ett annat märkligt resonnement förekommer i motionen. Herr Odelberg säger att det är temligen tydligt, att staten och hypoteksföreningarne skulle kunnat åstadkomma de vunna produktiva resultaten genom ett klokt begagnande af den inhemska krediten, *emedan* »penningar med hvilka man bekostar jernvägsbyggnader, odlingar och dylikt, snabbt återgå i allmänna rörelsen.» Det vill med andra ord säga, att jag kan — eller åtminstone att en nation kan — sätta in sina penningar i först det ena företaget, och sedan i det andra; de förstöras icke, de absorberas icke, utan fås genast tillbaka. Jag har aldrig sett en svarare förblandning af *kapital* och *omsättningsmedel*, och jag tillåter mig erinra motionären om det engelska ordspråk, som säger att man *icke kan äta sin kaka och ha den*». Herr Odelberg synes emellertid tro

Angående tull-
bevillningen.
(Forts.)

sig ha hittat på sättet att äta upp sin kaka och ändå ha den i behåll. Tydligare omskrifning af den gamla paradoxen, att »pengar äro blott chimèrer» kan man gerna icke finna. Men denna sats är ty värr sjelf en chimèr, och dertill en som gjort mycket ondt här i verlden. Den har en gång bragt ett af naturen rikt utrustadt land nära nog till undergång; den har beredt Frankrike större finansiella olyckor än som från andra håll någonsin dragits öfver detta land; den måste der räknas som en hufvudfaktor bland de förberedande orsakerna både till den stora revolutionen och statsbankrutten. Jag behöfver ej erinra om skotten Laws finansoperationer, hvilka just gingo ut på att genom den inhemska krediten fördubbla de inhemska värdena, att hvarje gång ett kapital behöfde användas, behålla detsamma och i dess ställe använda såsom kapital ett mynttecken, som representerade det.

Låtom oss, för att bättre förstå den inre meningen i Herr Odelbergs resonnement, taga ett exempel; tänkom oss, att vi hafva nedlagt 100,000 kronor i ett jernvägsarbete, en jernvägsbank. Då frågas: hvart har detta kapital tagit vägen? Svaret är enligt Herr Odelbergs uppfattning det: det har gått till arbetarne, hvilka åter i sin ordning gifvit det till andra; det har för inköpta syllar gått till trähandlarne, för inköpta skenor till jernverksegarne. Allt hvad som skett är, att man öfverflyttat penningarna i dessa personers händer; de hafva kapitalet kvar. Ifrågavarande kapital är sålunda icke *konsumeradt* af eller *bundet* i denna jordvall; det finnes kvar i sin rörliga form, fast på andra händer; landet kan begagna samma kapital om och om igen. — I motsats mot en sådan tankegång måste på det bestämdaste påstås, att kapitalet är *konsumeradt*, om ock sedellapparne äro i behåll. Låtom oss se efter, hvad denna jernvägsbana i verkligheten representerar. De talrika arbetarne ha under dess uppförande användt en mängd födoämnen, slitit en hel hop kläder — dessa värden ligga nu i jordvallen och finnas ingen annanstans i behåll. För detta kapital har vidare köpts trä, som ligger der i banan och icke vidare kan säljas, skenor som också ligga fast der, och för hvilka betalningen antingen direkt gått till utlåndingen eller, om det är inhemskt jern, hvilka de inländska fabrikanterne i sin tur endast kunnat erhålla genom att betala för kol, dagsverken m. m. Med ett ord, kapitalet är *användt*, det är omsatt från rörlig till fast form. Jernvägsbanken är dess nya form, och är i sjelfva verket ett aggregat af en massa olika ämnen, deraf icke få äro utländska. Der ligga engelskt jern, amerikanskt fläsk, och ostindiskt socker och kaffe, australisk ull, ryskt rågmjöl m. m. Man må icke inbilla sig att kapitalet är kvar; det är borta, och kan endast återvända i form af trafikinkomst af banan.

Med ofvannämnda sofism sammanhänger en annan, som också förekommer i motionen. Deri ger motionären uttryck för den förbräelsen, att vi samtidigt med upptagandet af stora lån åsamkat oss en stor handelsbalans, och att vi således satt oss i dubbel skuld hos utlandet. Är detta också sant? Erfarenheten visar oss, att de år ett land gör stora utländska lån för att användas till omfattande inhemska företag, blir handelsbalansen alltid större än vanligt. Och detta är alldeles naturligt. Ty dessa stora arbeten representera, såsom förut visats, icke blott många inhemska värden, utan äfven många utländska, som för

dessa arbetens utförande importerats, såsom kol, fläsk, kolonialvaror m. m. Det kapital som vi upplånt af utlandet ha vi till största delen dragit in *icke* i form af utländskt guld, utan i form af utländska varor. Då man, som motionären, hopadderar lånen och handelsbalansen och angifver summan såsom vår skuld till utlandet, gör man sig således skyldig till det lilla felet, att räkna samma siffror två gånger.

Angående tull-
bevilningen.
(Forts.)

A propos »handelsbalansen», så skulle jag bra gerna vilja tala litet om den busen. Såsom herrarne veta, utgör den det slagord, som våra vänner, skyddstullsmännen, oftast slunga oss i ansigtet. De älska som bekant, icke »blomstermalningar,» *de*, utan teckna världen i den svartaste svartkrita, och sedan de öfver alla områden och alla förhållanden neddragit den mörkaste natt, natt på jorden och natt på himlafästet, så mana de fram sitt stora spöke: *handelsbalansen*. Jag skulle, såsom sagdt, nog vilja hafva tag i det, och söka drifva det bort. Men då jag fruktar att allt för hårdt pröfva Herrarnes tålamod och till och med kunde befara, att ni möjligtvis kunde få större lust att drifva bort mig än spöket, så stannar jag här och inskränker mig till anhållan om bifall till Bevilnings-Utskottets hemställan.

Herrar *Axell* och *Anders Ohlsson* instämde med Herr *Herslow*.

Herr Sääf: Ehuru Bevilnings-Utskottet föreslår att lemna utan afseende den motion som under denna punkt afhandlas, har jag dock funnit motionärens framställning, så väl i afseende på motiv som slutsats af en så framstående vikt, att jag anser mig böra till Kammarhemställa om, vid en noggran pröfning af Utskottets betänkande och med minnet fäst på de tänkvärda förhållanden som motionen omförmäler, ett obetingadt bifall verkligen kan lemnas åt Utskottets hemställan.

I en tid som den närvarande, då allt omkring oss, som har afseende på våra ekonomiska förhållanden, företer en beklaglig rubbning deri, då hvarje åtgärd, ja, hvarje yttrande från lagstiftningens, från Riksdagens sida, som kan anses utöfva inflytande, vare sig till förbättring eller försämring deraf, med ängslig förbidan från näringarnes och industriens sida paaktas; i en sådan tid finner jag det för min del vara af synnerlig vikt att, vid ett tillfälle som detta, icke genom ett tyst bifall till detta utlåtande underhålla modlösheten, för att ej säga utsläcka hoppet om att Riksdagen skall, om icke nu, så dock vid ett lägligare tillfälle, finnas benägen att omfatta och använda sådana medel och utvägar som kunna lända till en förbättring i vår ställning; för så vidt en sådan är att finna genom tullagstiftningen.

Med denna min uppfattning beder jag att i korthet få i minnet återkalla några af de förhållanden, som i motionen omförmälas och som ligga till grund för deri uppställda förslag.

Motionärens utgångspunkt är från den förträffliga ekonomiska ställning hvori landet, åtminstone skenbart, befunnit sig före den tidpunkt som nu börjar visa sig dyster nog.

Han börjar med att skildra den rigtning allmänna meningen angående vår ekonomi fått genom de ökade statsinkomsterna, den fortgående kapitalbildningen, och den ständigt ökade importen af utlandets

Angående tull-
bevillningen.
(Forts.)

alster; samt huru »allt tyder på vilja och förmåga att konsumera och njuta;» — hvilket, säger han onekligen är en afundsvärd ställning, om blott dess fortvaro vore *betryggad*.

Detta anser emellertid motionären *icke* vara förhållandet. När man ser på det nuvarande tillståndet, och öfverväger motiven för motionärens åsigt, måste man väl ock erkänna att det med tryggheten för var goda ekonomiska ställning och densammas fortgående utveckling är rätt klenst bestämdt.

För att visa förhållandet med vår import har motionären indelat de senaste 20 åren till och med 1875 i fyra femårs-perioder och i en sålunda uppgjord tabell ser man i hvilken betydlig ökning vissa varuslag hit importerats.

I hvilken betänklig grad vår införsel af utländska varor stigit utöfver hvad landet förmått att exportera, visar motionären då han uppgifver att första femårs-perioden, 1856—1860, öfversteget värdet af importen värdet af exporten med nära två millioner (1,963,000 kr.) i medeltal årligen; andra femårs-perioden, 1861—1865, var samma öfverskott redan öfver 8 $\frac{1}{4}$ millioner i årsmedeltal, men fjärde femårs-perioden steg nämnda öfverskott till 42 millioner i medeltal pr år.

Af oss senast tillhandakomna statistiska uppgifter angående vår utrikes handel synes, att värdet af införda varor *endast under år 1876* uppgått till öfver 64 millioner mera än hvad vi kunnat exportera.

Resultatet af den i fråga varande tjuguårs-perioden, uppgifver motionären, visar ett öfverskott af import utöfver exporten till ett värde af 290 millioner; en uppgift som af Bevillnings-Utskottet bekräftas i detta betänkande.

Det statshushållningssystem, som kunnat medgifva och föranleda en så enorm införsel utöfver vår export, betecknar motionären dermed, att allt för låga tullsatser befrämjat tillförseln från främmande länder; och att endast ständigt upptagna utländska penningelån gjort det möjligt betala skillnaden mellan export och import. Det är detta allmänna förhållande, som isynnerhet synes mig beaktansvärdt.

Den nuvarande ekonomiska ställningen och den förlägenhet hvari näringslivet befinner sig har återigen framkallat förslag om att för statens räkning upptaga ytterligare lån, naturligtvis för produktiva ändamål. Detta m. m. bekräftar, synes mig, motionärens mening om beskaffenheten af det statshushållningssystem som inträdit efter tillämpningen af 1865 års låga tullsatser, som medfört en ständigt stegrad import och periodiskt återkommande behof af utländska lån. Motionären har som mig synes uppgifvit ett riktigt och bestämdt medel deremot, då han säger (sid. 8.) »den inhemska produktionen måste höjas, och konsumtionen af utländska varor inskränkas på det behofvet af utländska lån småningom må öfvervinnas». För att komma derhän måste vi saledes främst tillse att minska förbrukningen af sådana utländska varor, som vi sjelfva kunna producera, och derjemte förhöja den inhemska tillverkningen deraf, då vi på samma gång måste bibehålla inom landet erforderligt kapital, och undvika sända detta till utlandet för ett arbete som vi sjelfve kunna förrätta.

Men för att kunna genom eget inhemskt arbete höja vår produk-

tion erfordras *en ökad afsättning*; ty utan en sådan kan tillverkningen icke stegras. *Angående tullbevällningen.*
(Forts.)

I motionärens förslag att höja tullsatserna ligger påtagligen afsikten att öka vår egen afsättning; genom att bereda större utrymme deråt i den inhemska marknaden, den för oss ännu i många år förnämligaste, då fråga är om förädlingsprodukter. Att den inhemska marknaden vid nuvarande tullsatser årligen blir allt trängre och trängre och svårigheterna att afsätta den nuvarande produktionen alltjemt större, det visar Bevillnings-Utskottet sjelft i uppgiften om den årligen stegrade införseln af sådana varor, hvars tillverkning är föremål för svensk industri. Således ser man af detta betänkande, sid. 8, att under de senaste tio åren, hvarom uppgift lemnas, införseln af *bomullsgarn* stigit under den senare femårs-perioden mer än tre gånger öfver den föregående; eller, då 1866—1870 infördes 1,189,864 skålpund, det under 1871—1875 infördes 3,850,156 skålpund. Af *bomullsväfnader* infördes 1866—1870 878,750 skålpund, men åren 1871—1875 2,384,940 skålpund, eller nära $2\frac{3}{4}$ gånger föregående femårs-period. Af *ylleväfnader* var införseln åren 1866—1870 1,226,621 skålpund, men åren 1871—1875 3,740,995 skålpund, således öfver tre gånger mera än näst föregående femårs-period.

En sådan enorm ökning i importen af beklädnadsartiklar, hvars tillverkning syselsätter tusentals svenska arbetare, talar tydligt nog som bevis för motionärens åsigt, att den inhemska produktionen redan är nedtryckt af den öfverväldigande utländska konkurrensen.

Den bevisar ock att en ytterligare nedsättning i tullsatserna å dessa artiklar skulle medföra en ännu mera ökad import och hämma den inhemska industriens utveckling samt medföra än sämre finansiella förhållanden till utlandet.

Ser man den nyssnämnda stegringen af importen, i sammanhang med *dagens företeelser* af halfstängda fabriker och afskedade arbetarskaror, bör ingen kunna misstaga sig om följderna af låga tullsatser i ett land med en begränsad marknad.

Någon ökning af produktionen kan der icke komma i fråga, med mindre det inhemska välståndet och konsumtionsförmågan i samma grad stegras, att den kan jemnt motverka det starka tryck som importen af ifrågavarande artiklar utöfvar på afsättningen af landets egna manufakturster. Att förhållandena för närvarande skulle ingifva förhoppning derom, vill väl ingen påstå; och årtionden torde erfordras för att nå ett sådant mål. Emellertid måste vår egen industri, i stället att gå framåt, förblifva vid dess nuvarande ståndpunkt, eller ock gå tillbaka, om redan började indragningar och förkortningar i arbetstiden komma att fortgå, som är sannolikt, för att lemna tid åt realisationer och försäljningar af de massor som utlandet tillför oss, under dettas egna dåliga konjunkture.

Under tiden få våra egna arbetare vänta i sysslolöshet och försakelse, hvarom ock underrättelserna från den stad jag tillhör, beklagligt nog, vittna. Jag nämnde att motionärens förslag att höja tullsatserna skulle, om det antages, bidra att öka afsättningen genom att bereda större utrymme i marknaden för våra inhemska förädlingsprodukter.

Angående tull-
bevillningen.
(Forts.)

Detta är också det *enda* mål jag åsyftar, och det enda som jag kan antaga blefve följden.

Jag nödgas således bestrida Bevillnings-Utskottets sid. 4 uttalade åsigt att en måttlig tullförhöjning skulle »nedsätta folkets förmåga att fylla sina behof» samt att vinsten eller »kapitalbildningen» skulle stanna på några få händer, hvilka kunna »beredas en gynnad undantagsställning på de öfriges bekostnad».

Här antyder Utskottet att oskäligt höga pris skulle blifva följden af en tullförhöjning; men att den inhemska tillverkningens egen inbördes täflan redan nedbragt prisen till möjligen lägsta, låtsar Utskottet sig ej förstå; eller ock förbises detta viktiga förhållande, ehuru det visas och säges i betänkandet, sid. 7, huru vår fabriksindustri nu öfvergått till en verkligt *stor* industri och att krafterna så ansträngts, att den förmår hålla sig fullt uppe i täflan med utlandet — deraf följer ju ock att någon oskälig prisstegring icke, vid den redan uppnådda utvecklingen af våra fabriker, kan ega rum; just till följd af den deraf föranledda inbördes täflan industriidkarne emellan.

En måttlig skyddstull skulle således endast underlätta och befrämja afsättningen men alldeles icke numera kunna föranleda någon prisstegring; när de större anläggningarne genast dervid skulle genom ökad produktion fylla marknaden. Nu är detta dock icke möjligt. Att höja afsättningen, att få utrymme för svensk tillverkning i den inhemska marknaden är och förblir dertfore en lifsfråga för näringarne. Hvarfore skulle vi mera än andra länder försmå och undvika det medel, som erbjuder sig dertill genom tullagstiftningen; se på Amerika, Osterrike, Frankrike och nu senast huru i Tyska riket allt låter sluta till, att der alltmera allmänt börjar inses misstaget af att nog låga tullsatser äro rådande.

Hvarken i nyssnämnda länders exempel eller af praktiske män hos oss skall Utskottet finna stöd för dess sid. 4 uttalade ensidiga åsigt, att »tullafgifternas *enda* och allmängiltiga grund och ändamal är att bereda statsverket inkomster».

Att verka till skydd och befrämjande af inhemska industri och folkets förkofran genom rikligare arbetstillfällen, dertill har tullagstiftningen ju i alla tider ansetts kunna tjena och äfven tjent i de mest framstående industriidkande länder, främst i England.

Då Bevillnings-Utskottet underkänner detta ändamal, och genom detta betänkande på flera ställen uttalar grundsatser, som, om de skulle vinna erkännande, hota att förstöra våra näringar, anser jag att Riksdagen bör lugna landet genom att underkänna Bevillnings-Utskottets mening i detta afseende. — Bevillnings-Utskottet nöjer sig icke med att såsom sin åsigt tala om skydd för våra näringar såsom oberättigadt; det använder, för att vinna anhängare, ännu det kända medlet, som består i att väcka ovilja och afund mot dem, som arbeta på industriens område; så talas det sid. 4 om den kapitalbildning som åt några få händer »kan bereda en gynnad undantagsställning på de öfriges bekostnad»; samt sid. 18 om näringar som genom skyddet komma att blifva »ännu mera vinstgifvande», detta allt som motiv för afslag på motionärens framställningar. Jag hade knappast väntat att i ett utskottsbetänkande finna dylika skäl. Visserligen kunde man för

några och tjugu år sedan af dem som då ännu ringaktade svensk industri och arbetsskicklighet få höra talas om det understöd, ja, fattigunderstöd som svenska folket genom tullagstiftningen och deri bestämda tullsatser måste lemna industriidkaren, och än i dag kan sanma uttryck väl begagnas samtalsvis af en och annan från det praktiska lifvet isolerad kammarlörd, men sådant tal antager jag numera hafva förlorat sin udd genom det kända factum att svensk inbördes täflan, industriidkarne emellan, för länge sedan så nedsatt prisen att endast en måttlig och nödig behållning återstår å ett, med risker och vanskligheter af många slag förenadt arbete, hvarföre konsumenten således *icke* behöfver erlægga något öfverdrifvet pris. På grund häraf antager jag ock att då Utskottet talar om de olägenheter och svårigheter som för jordbrukaren skulle uppstå af en mera än nu skyddad industri, det praktiska sunda omdömet hos hvar och en skall göra sig gällande då ingen jordbrukare nu lärer förbise att industriens och näringarnes blomstring äfven befrämjar jordbruket och dess idkares gagn genom den lifliga beröring, hvori en välmående arbetarebefolkning, såsom närmaste köpare, måste komma med jordbrukaren.

Bevillnings-Utskottets bemödande att utdöma skyddssystemet och att förorda låga tullsatser grundas bland annat, såsom af detta betänkande synes, på en hypothes, en antagen, obevisad sats eller att den nuvarande industriella utvecklingen är en följd af de låga tullsatserna. Hvem kan visa att icke utvecklingen hade varit lika stor under 1857 års tulltaxa, om den fått gälla. De framsteg landet gjort i ekonomiskt afseende på de senaste tjugu åren påstår väl ingen varit en följd af tullagstiftningen; dessa framsteg i allmänhet är det väl emellertid som möjliggjort äfven industriens utveckling. Denna hade måhända varit ännu större derest vår inhemska marknad varit rymligare för den svenska arbetsflitens produkter. — Då Bevillnings-Utskottet dragit obestyrkta, och efter min öfvertygelse origtiga slutsatser af den öfversigt i statistiskt hänseende som det lemnat oss i detta betänkande, och slutligen hemställer, att Herr Odelbergs motion »må lemnas utan afseende», anser jag, på grund af hvad jag i åtskilliga delar yttrat, att det vore högst önskvärdt och för vårt näringslif nyttigt om Riksdagens mening i tullfrågan, genom den öfverläggning som nu deri blifvit framkallad, kunde framstå såsom ogillande Utskottets uppfattning af hithörande förhållanden.

Derigenom skulle ock ådagaläggas att, om den för revisionen af tulltaxan nedsatta komitén tilläfvventyrs skulle föreslå nedsättningar i tullsatserna, sådant af Riksdagen äfven skulle ogillas och att regeringen vid sådant förhållande antagligen skulle undvika framlägga för Riksdagen ett sådant förslag. — Då hvad jag här antydt och åsyftat bäst torde uppnås genom antagande af Grefve Sparres skrifvelseförslag slutar jag med att förorda och yrka bifall till detsamma.

Grefve Sparre: Jag vill icke inlåta mig i besvarande af det föredrag, som nyss hölls af den ärade representanten från Malmö. Jag vill det så mycket mindre, som dylika föredrag och framställningar af frihandels principer hafva varit hörda mångfaldiga gånger här i Kam-

Angående tull-
bevillningen.
(Forts.)

maren och sjelf hade jag för 32 år sedan dem fullkomligt i minne, då jag studerade Adam Smith i Upsala i världen; men jag hade i mitt anförande, såsom Herrarne torde erinra sig, icke inlåtit mig på några principer eller framställandet af några teorier. Jag har blott talat om den närvarande ställningen i Europa och att vi på grund deraf borde göra något för att bereda oss på hvad som komma skall. Jag föreslog ingenting annat än en begäran till Regeringen, att den måtte vara be-tänkt på saken, och om vid nästa riksdag visade sig, att de öfriga staterna i Europa gå öfver i en rigtning till tullskydd, ställa så till, att vi icke stå ensamme eller måste vidtaga några åtgärder utan be-hörig förberedelse.

Hvad angår samme talares yttrande, att det endast vore i rusligt väder, som näringarnes idkare låta höra af sig eller röra på sig, men icke, då det är solsken; så vill jag säga, att, när allt är klart och all rörelse går lugnt och bra, då behöfver man inga lagar i detta likasom andra hänseenden, men då mörker och svårigheter komma, då behöfver man dessa lagar. När allt går väl, då behöfver man ingen lag, ty då reda människorna sig sjelfva.

Hvad åter beträffar det som skulle inträffa om hundra år, så vill jag icke uttala mig derom. Det anser jag vara för långt fram i tiden. Jag talar helst om den dag som är och anser, att hvar dag bör hafva sin omsorg.

Såsom det nu står till i vårt land och med de utsigter vi hafva att få minskade statsinkomster, anser jag, att vi icke böra dröja ett enda ögonblick att bereda oss dertill. Jag har för närvarande icke begärt någon förhöjning af våra skyddstullar; jag har endast begärt, att Regeringen måtte med afseende å hvad som försiggår rundt omkring oss i Europa vidtaga sådana åtgärder, att vi en kommande riksdag må kunna veta hvad vi skola besluta. Ty i annat fall komma vi då att döma som den blinde om färgen. Jag har icke talat om frihandeln, utan endast sagt, att frihandeln, sådan den numera tillämpas, är en modifierad frihandel, för såvidt som hvarje land tillämpar den efter sitt intresse. Det är här icke fråga om allmänna principer, utan endast om hvad som för närvarande är att göra. Ja, jag är trött att höra talas om »principer», jag vill blott veta, hvad vi i detta ögonblick skola göra med afseende å hvad som sker omkring oss, med afseende å hvad som hotar i Europa. Ty jag tviflar icke på, att redan till nästa riksdag Tyskland skall hafva tagit steget fullt ut. Jag vill icke längre upptaga Kammarens tid, men kan dock icke underlåta att fästa uppmärksamheten derpå, att, om i detta ögonblick, då frågan inom Riksdagen blifvit väckt och Utskottet framkommit med ett sådant blomstermålande betänkande, om, säger jag, Riksdagen skulle låta der-vid bero, så har Regeringen deri den största anledning i verden att låta den för tulltaxans reviderande tillsatta komitén arbeta i den rigt-ning, hvaråt vi hittills gått. Regeringen har då ingen anledning att tro annat, än att Riksdagen är fullkomligt nöjd med hvad som sker och att mitt yttrande här i dag varit en ropandes röst i öknen. Men det är just på den omständigheten, mine Herrar, vi böra fästa afseende, nämligen att vi, såsom den ärade representanten från Malmö också an-märkte, genom att bifalla detta Utskottets förslag, skola gifva Rege-

ringen en slags anvisning att uti ifrågavarande hänseende gå i samma riktning som hittills. Jag tror dock icke, att detta öfverensstämmer med åtminstone denna Kammares mening, och det är just för att förtaga Utskottets betänkande en sådan verkan, som jag ansett mig böra inlägga en liten protest mot detsamma.

*Angående tull-
bevillningen.
(Forts.)*

Herr Biesert: Till en början ber jag att få instämma med Herr Herslow i hans anförande och i öfrigt vill jag söka fatta mig så kort som möjligt, då jag tror mig veta, att Kammarens ledamöter i allmänhet icke äro så särdeles angelägna om att få åhöra några längre föredrag i detta ämne.

Anledningarne, hvarför Bevillnings-Utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka bifall till Herr Odelbergs motion, hafva varit flere och främst bland dem vill åtminstone jag sätta den, att då, såsom vi alla veta, en af Regeringen för ändamålet särskildt tillsatt komité för närvarande är sysselsatt med tullstadgans öfverseende och omarbetning, Utskottet förestälde sig, att det under sådana förhållanden icke kunde vara skäl för Riksdagen att nu i samma stadga vidtaga de genomgripande förändringar, som af motionären blifvit föreslagna.

Hvad derefter beträffar det tullskydd, som våra näringar kunna anses behöfva för att icke gå under, så tillåter jag mig påstå, att det skydd, som åtskilliga af dessa näringar för närvarande åtnjuta icke är så alldeles obetydligt som en och annan velat låta påskina. Se vi t. ex. på tullen å bomullsväfnader, oblekta och ofärgade, så utgår den för närvarande med 25 öre för skålpund. Gå vi åter till vårt grannland Norge, så draga dylika varor der en tull af allenast 5,8 öre per skålpund, och likväl kunna de inhemska fabrikanterna der täffa med utlandet. Med sådana fakta för ögonen måste det förefalla i hög grad förvånande, att våra fabrikanter, som dock åtnjuta ett vida större skydd, icke kunna uthärda täflan med de utländska. Se vi vidare på tullen å ylleveror, så utgör den hos oss 75 öre per skålpund, men i Norge endast 34 öre, och likväl kan man äfven i Norge tillverka ylleveror, ja, det har till och med inträffat, att ylleveror från Norge importerats till oss. Detta förefaller ju ganska underligt, men synes mig emellertid tydligt ådagalägga, att det måste finnas några andra orsaker än det ringa tullskyddet, som göra att våra fabrikanter icke kunna täffa med utlänningen.

En föregående talare har sagt, att höga skyddstullar alldeles icke verka derhän att gynna några på andras bekostnad. Mig förefaller det dock helt naturligt, att, om vi nu skulle höja tullen på nödvändighetsvaror, så komme de i samma stund att stiga i pris, och då finge ju äfven alla de, som konsumera dylika varor, betala dem dyrare. Icke annat jag förstår, vore väl detta dock att bereda några en fördel till förfång för andra.

Om vi söka göra oss reda för ändamålet med all tull, så har det väl från början och hufvudsakligen varit att bereda statsverket erforderliga inkomster, men sedermera har den, isynnerhet i vissa länder, kommit att afse äfven beredande af skydd åt åtskilliga inhemska näringar. Att detta senare fordom varit och i viss mån ännu är förhållandet hos oss, det veta vi alla. I Norge deremot har man vid tullag-

Angående tull-
bevillningen.
(Forts.)

stiftningen utgått från en helt annan synpunkt; der är tullens ändamål sedan lång tid tillbaka nästan uteslutande att skaffa staten inkomster.

Visserligen har jag åtskilligt ytterligare antecknad från de föregående talarnes anföranden, som jag hade ämnat upptaga till bemötande, men jag vill icke trötta Kammaren dermed, utan ber nu endast att få yttra några ord angående den så mycket omtalade handelsbalansen. Vi känna alla ett land, som heter England, och ingen lär väl vilja påstå, att ju icke detta är ett land, der handeln lemnar landet stora fördelar och ökad nationalrikedom. Icke förthy visar det sig dock af uppgifter, som föreligga från England, och som, efter hvad från tillförlitligt håll försäkrats, äro uppgjorda efter samma beräkningsgrunder som motsvarande uppgifter hos oss, att importen ganska betydligt öfverstiger exporten. Exempelvis år 1875 utgjorde importens öfvervigt öfver exporten icke mindre än 92 millioner pund sterling och under tioårsperioden 1857—66 utgjorde det belopp, hvarmed värdet af importen öfversteg värdet af exporten, i medeltal 48 millioner pund sterling hvarje år. Emellertid hör man ju alltid framhållas, i hvilken ofantlig grad just England årligen ökar sin nationalförmögenhet, och då vore det väl mer än märkvärdigt, om en sådan ökning skulle vara beroende endast af handelsbalansens stigande och fallande. Dessutom torde det vara väl värdt att taga i närmare betraktande det sätt man i allmänhet använder för uträkandet af ett lands handelsbalans. Vid beräkningen af exportens värde utgår man, såsom känt är, från det pris varan betingar å den ort, hvarifrån den utskeppas. Så, vid bestämmandet af värdet af vår träexport, beräknas detta värde öfver hufvud taget till, som jag vill minnas, omkring 50 öre per kubikfot. Hvar och en, som har aldrig så litet reda på trävarumarknaden, vet dock mer än väl, att exportören af trävaror i allmänhet kan betinga sig ett pris, som omkring dubbelt öfverstiger nyssnämnda värde. Då nu värdet af vår träexport skattas till omkring 90,000,000 kronor så hafva vi endast på denna vara en tillökning i detta exportvärde af icke mindre än 90 millioner utöfver hvad statistiken utvisar. Beträffande åter importvaran, så beräknas värdet derå efter varans värde, då den kommer hit, med afdrag af tullen, men utan att dervid tages med i beräkningen den handelsvinst, som importören naturligtvis alltid skall ha. Jag tror derföre, att man icke eger rätt att lägga en på detta sätt uträknad handelsbalans till grund för bedömandet af ett lands fram- eller tillbakagående i ekonomiskt afseende. Och likaså är jag, i trots af de många siffror, som motionären till stöd för en motsatt åsigt åberopat, fullkomligt öfvertygad, att vårt land på de senaste tvenne årtiondena gått ganska väsentligt framåt i välmåga. Ty låt vara att, såsom motionären sökt visa, våra skulder på de sista tjugu åren vuxit med 290 millioner kronor, så torde dock de många förbättringar, som under samma tid kommit såväl jordbruket som åtskilliga andra af våra näringar till godo, representera ett kapital, som mängdubbelt motsvarar denna siffra. Och om man dertill tar i betraktande, hurusom, enligt siffror, som af Utskottet blifvit i dess betänkande anförda, vårt jordbruk, i stället för att förut vara i behof, numera är mäktigt af en icke obetydlig export, så torde äfven detta utvisa en tillökning i nationalförmögenheten, som mer än motsvarar den nämnda underbalansen.

För att icke längre uppehålla Kammaren inskränker jag mig till hvad jag nu yttrat och anhåller om bifall till Utskottets förslag i den föreslagna punkten.

*Angående tull-
bevillningen.
(Forts.)*

Herr Herslow: Jag vill blott säga några ord till bemötande af Herr Grefve Sparres yttrande. Han uttryckte sin förvåning öfver, att jag gifvit mig in på principernas och teoriernas område, der han icke vore att finna, då han för 32 år sedan tog afsked derifrån efter att derstädes hafva inhemtat åtskilligt af Adam Smith. Jag får då säga, att jag aldrig tänkt söka den ärade talaren hvarken på principernas eller teoriernas område. Jag har i mitt anförande uteslutande afsett motionären och hans förslag samt Utskottets deraf föranledda betänkande. Då Herr Grefve Sparre emellertid nu förklarar, att han icke vidare vill hafva med principerna att göra, måste jag förklara honom icke så alldeles konsekvent, när han nu framkommer med sitt särskilda yrkande. Han säger, att han endast vill hålla sig till hvad som för ögonblicket föreligger. Men för ögonblicket föreligger intet annat än att afslå eller bifalla antingen hvad motionären här föreslagit eller hvad Utskottet hemställt, men deremot icke att angifva några principer till ledning för regeringen i framtiden. Detta senare är dock hvad han med sitt förslag uppenbarligen synes åsyfta. Men då han sålunda företager sig att gifva regeringen en fingervisning om, huru den bör gå till väga och erinra den att hafva ögonen öppna, måste jag motsätta mig en sådan plan, särskildt som fingervisningen pekar åt en riktning som jag icke kan gilla. Skulle deremot den af honom föreslagna skrifvelsen verkligen ej hafva något sådant principiellt syfte, utan blott innebära en erinran åt regeringen att se upp, så får jag säga, att den förefaller mig rent af sasom en oartighet emot regeringen, och en sådan kan jag naturligtvis ej heller vara med om.

Herr Schultz: Herr Grefve och Talman, mine Herrar! Oaktadt tiden är långt framskriden och så många talare redan yttrat sig, ber jag dock att få uttala min åsigt i denna, efter mitt förmenande, för vårt land särdeles viktiga fråga.

Bevillnings-Utskottet har icke ansett sig böra lyssna till den af motionären gjorda framställning, utan sökt att bevisa obehöfligheten af hvarje förändring uti det tullsystem, som en längre tid varit antaget och ännu är gällande. Äfven om jag deruti delar Utskottets åsigt, att det sätt, hvarpå motionären vill genomföra den af honom ifrågasatta förändringen, icke är det mest praktiska och lämpliga, då han föreslår en återgång, ehuru med några modifikationer, till den tulltaxa som gälde för ett tjugutal af år sedan, kan jag dock icke underlåta att instämma med honom deri, att det tullsystem, som nu gäller, ingalunda är egnadt att bidraga till landets förkofran, att bereda våra arbetares och medelklassens välförstånd. Jag tror för min del, att allt för låga tullsatsers öppna portarne på vid gafvel för nationen att njuta så mycket den förmår; och jag tror, att denna njutning i allmänhet är mycket för stor, åtminstone vida större än den borde vara i förhållande till landets tillgångar, i all synnerhet som man vet, att en mängd lyxartiklar äro åsatta så obetydliga tullsatsers, att de knappt

Angående tull-
bevillningen.
(Forts.)

äro nämnvärda. Alltså har man gjort det möjligt att för billigaste pris skaffa sig sådana saker, men huruvida det kan vara klokt att med så låg tull belägga dylika öfverflödsvaror, derpå tviflar jag ganska mycket. I förbigående vill jag vidröra endast ett par fall af hvad den franska traktaten innehåller vis-à-vis vårt lands förhållande till Frankrike, missförhållanden så stora, att ensamt dessa borde vara tillräckliga för hvarje svensk man att önska en förändring i dessa bestämmelser. Såsom hvar och en säkerligen vet, påtvang man vårt land den franska handelstraktaten för att dermed vinna en sjöfartstraktat af Frankrike. Hade man icke gjort detta, utan gifvit sig till tåls och väntat några månader, hade man vunnit denna sjöfartstraktat, utan att man behöft köpa densamma med de oerhörda uppoffringar, som blifvit en följd deraf, att handelstraktaten då kom till stånd. Exempelvis vill jag återropa importen till Sverige af franskt vin, hvarå tullen utgör 16 öre för butelj. Om man nu värderar en butelj sådant vin — lågt räknadt — till fyra kronor, uppgår tullen å sådan vara till fyra procent. Ingen kan påstå, att detta är en förnödenhetsvara, som måste finnas i vårt land, och hvem njuter fördelen af dessa låga tullsatser? Icke är det arbetaren, ej heller medelklassen, utan just de, som hafva råd att betala. Hvad fick Sverige i utbyte mot denna fördel, som Frankrike beredde sig? Jo, Sverige fick rättighet att till Frankrike införa sitt med mycken svett och möda tillverkade jern mot en tull, efter nu varande värden, af omkring 30 procent. Detta är hvad Sverige fått betala i tull för valsadt eller smidt stångjern. Jag har endast velat anföra dessa två fall såsom bevis för, huru orimlig den för närvarande gällande tulltariffen mellan Sverige och Frankrike är.

Da motionären, efter mitt förmenande, haft grundade skäl att framlägga ett förslag om en revision i reaktionär riktning af Sveriges nu gällande tulltaxa, biträder jag denna mening, alldeles i strid mot hvad Bevillnings-Utskottet har gjort — detta samma Utskott, som behöft nära 3 månader för att framkomma med detta förslag, mycket innehållsrikt och upplysande, det erkänner jag villigt; men ofantligt tacksamma tror jag ledamöterna af Riksdagen skulle hafva varit, om förslaget kommit något tidigare, så att man icke, såsom nu, måst i en hastig vändning bedöma och afgöra en så högst vigtig fråga. Utskottet har nemligen ställt sig helt och hållet på frihandels grund. Utskottet börjar å sid. I med att yttra, det Utskottet för närvarande icke känner någon anledning att för tillvägbringande af jemvigt emellan inkomster och utgifter höja eller sänka några derpå inverkan tullsatser. Detta är ingressen; och på deri angifna skäl anser sig Utskottet icke behöfva hvarken höja eller sänka tullsatserna, för att derigenom möjligen bereda en ökad inkomst åt statsverket. Huru man i *dessa* tider kan så resonnera, förmår jag icke fatta. Hvar och en vet ganska säkert, att tullinkomsten för det löpande året redan äro betydligt mindre än vid motsvarande tid föregående år; att vidare brännvinsmedlen nu äro väsentligt mindre än under flera föregående år samt att åtskilliga andra inkomstitlar ganska mycket fallit. Detta bådär icke godt för det löpande årets och alldeles icke heller för det kommande årets budget. Utan tvifvel kommer det att uppstå en gan-

ska stor brist i statsinkomsterna, åtminstone under detta år, ehuru Utskottet icke anser detta blifva fallet.

Vidare förekommer i Utskottets betänkande en jämförelse mellan de år 1857 stadgade, och de nu gällande tullsatserna, och sedan dessa äro relaterade, säger Utskottet å sid. 3: »dessa nu anförda exempel torde nogsamnt ådagalägga, att det högre tullskydd, som motionären velat återinföra, men hvaraf industrien ingalunda visats vara i behof, skulle i väsentlig mån fördyra viktiga förbrukningsartiklar. Ett annat icke mindre afsevärdt resultat, hvilket motionären dock troligen icke åsyftat, blefve den betydliga minskning i statsinkomst, som antagligen skulle af de höga skyddstillarnes återinförande föranledas».

Jag vågar dock vara af annan mening än Utskottet i fråga om resultatet af höga skyddstillarnes återinförande; och såsom stöd för denna min uppfattning ber jag att få åberopa de skäl, som anförts i några artiklar, hvilka nyligen stått att läsa i Nya Dagligt Allehanda och hvilka äro skrifna af en gammal och sakkunnig person med hans vanliga talang. De innehålla bevis, hemtade från flera länders tull- och handelsförhållanden. Der anföres, hurusom i flera länder, der tullafgifterna numera äro betydligt högre än de voro i vårt land år 1857, hafva tullinkomsterna det oaktadt stigit högst betydligt. I Ryssland uppgå de nu till 3 gånger så högt belopp. Och i Amerika är tillökningen oerhörd, änskönt tullsatserna der utgöra 65 procent af de tullpigntiga varornas medelvärde. Att under sådana förhållanden våga med säkerhet påstå att en förhöjning af tullsatserna skulle föranleda minskning af tullinkomsterna, förefaller mig något djerft.

På sid. 4 i betänkandet säger Utskottet, att landets ekonomiska ställning under de senast förflutna 20 åren icke blott skenbart, utan verkligen vunnit stark förkofran.

Huruvida denna förkofran härrör sig af de tullnedsättningar, som egt rum, lemnar jag derhän. Jag för min del tror det icke. Jag tror snarare, att anledningen till densamma är att söka i de goda skördar och den stora export, som under flere af de senare åren kommit vårt land till godo.

På sid. 5 säger Utskottet: »Kastar man vidare en blick på de högst betydliga summor, som finnas insatta hos sparbankerna, i kapital och lifränte-försäkringsanstalterna, samt på deposition hos bankinrättningarne, så finner man otvifvelaktiga bevis om en fortgående stark kapitalbildning, hvilken ingalunda synes berättiga till motionärens tröstlösa uppfattning, »att vårt samhälle depenserar långt mera än dess tillgångar medgifva».

Ja, så har det varit under flera år. Men numera har ett motsatt förhållande börjat visa sig. Och, mina Herrar, låga tullsatser verka icke genast till de dåliga resultat, som måste blifva en följd deraf och hvilka nu sannolikt äro i antågande. Det har redan visat sig, att ovanligt stora uttag skett i våra bankinrättningar och sparbanker under de senare månaderna. Och, häraf torde framgå, att åtminstone under den tiden någon kapitalbildning inom landet icke egt rum. Derföre bör man väl taga hänsyn icke allenast till sådana år, då goda skördar inträffa och förhållandena i öfrigt ställa sig gynsam, utan

Angående tull-
bevillningen.
(Forts.)

äfvén till de ogynsamma åren, så vida man ej vill uppträda endast som blomstermålaré och lemna verkligheten å sido.

På sid. 7 i betänkandet anföres vidare: »De ofvan meddelade sifferuppgifter häntyda på att vår fabriksindustri, med ett allt mera ökad användande af maskinkraft och med begagnande af senare tiders förbättrade arbetsmetoder, öfvergått till verklig stor industri, och enligt Utskottets åsigt har man att därför i väsentlig mån tacka den friare tullagstiftningen, hvilken, genom att beröfva våra näringar ett konstladt och i sjelfva verket obehöfligt skydd, tvungit dem att anstränga sina krafter för att hålla sig uppe i täflan med utlandet. Att vår industri med framgång uthärdat denna täflan, lärér hafva utvisats redan af de siffror, Utskottet ofvan meddelat, och de uppgifter, Utskottet nu går att lemna angående de förnämsta grenarne af vår industri, torde lemna ytterligare bevis därför.» Ja, om det vore något bevis, att dyrbara industriella etablissementer uppföras, så skulle man med skäl kunna säga, att det stode präktigt till i vårt land. Men om man tager närmare kännedom om den ställning hvári t. ex. pappers- och synnerligast läderindustrien inom landet befinna sig, så finner man, att flera af de stora etablissementer, som för den senare industrigrenen blifvit uppförda, icke äro annat än lysande eländén. Det har alldeles icke inträffat hvad Utskottet här påstått, utan det är endast några få industrigrenar, som haft att glädja sig åt någon större förkofran. Och till dessa höra förnämligast tändsticks- och tobaksfabriker. Men generelt bedömdt, är förhållandet icke sådant som Utskottet här uppgifvit.

På sid. 7 yttrar Utskottet vidare: »Värdet af våra sockerbruks årliga tillverkningar har i medeltal utgjort under åren 1856—1860 11,826,602 kronor o. s. v.» Men om man jemför förhållandet mellan femårsperioden 1857—1860 och den sista femårsperioden 1871—1875, så finner man, att under det att *quantiteten* af sockertillverkningen inom landet ökats med endast 67 procent, har deremot importen af raffineradt socker ökats med icke mindre än 745 procent. Samma förhållande eger rum i afseende på bomullsgarn. Den inhemska tillverkningen deraf har under samma perioder ökats i kvantitet med 18 procent, men importen med 114 procent. Vidare utvisar tillverkningen af ylleväfnader under samma tid en ökning i fottal af 96 procent och i värde af 42 procent, hvaremot importen deraf stigit med icke mindre än 290 procent, men artikeln ull blott med 80 procent.

Jag vill vidare nämna något angående våra garfverier. Utskottet säger härom, att våra läderfabriker gjort aktningvärdá framsteg isynnerhet under åren 1871—1875, under hvilken period jemförd med perioden 1856—1860 tillverkningen ökats i kvantitativt hänseende med 27 procent samt tillverkningsvärdet med 92 procent. Men om man här efter ser på införseln af *obereddá* hudar och skinn, så har denna under samma tid ökats med endast 109 procent, under det importen samtidigt af *bereddá* hudar och skinn ökats med det oerhörda beloppet af ej mindre än 1,493 procent. Dessa äro ju alldeles abnorma förhållanden, och torde vara påtagliga bevis för, att importen af utländska fabriker blifvit oskäligt gynnad på vår egen industris bekostnad och till

fördel för frihandeln, hvilken hotar att undergräfvä vårt lands välstånd och oberoende.

Vidare har glasbrukens tillverkningsvärde ökats med 100 procent och porslinsfabrikationen med 153 procent. Tändsticksfabrikationen har ökats med ej mindre än 1,180 procent i tillverkningsvärde och exporten deraf mot år 1864 i kvantitativt hänseende med 643 procent, hvaraf framgår att tändsticksfabrikerna visat det mest gynsamma resultatet i ökningen af deras tillverkningar. Pappers- och pappersmassfabrikernas tillverkningsvärde har visserligen ökats med 220 procent och exporten med 1,630 procent; men det oaktadt torde väl ingen vilja påstå, att pappersfabrikationen varit synnerligen afundsvärd för dess egare; ty det är en känd sak, att densamma arbetat under särdeles ogynsamma förhållanden. Hvad gjuterierna och mekaniska verkstäderna angår, så hafva deras tillverkningar ökats med 390 procent; men jag tror ej att egarne af dessa stora etablissementer hafva skäl att prisa sin lycka; ty med den fria import, som nu är medgifven, har beklagligtvis en mängd dyrbar jernvägsmateriel kommit in från utlandet, utan att någon tullafgift behöft för densamma erläggas. Jag hemställer, om det icke vore bättre att söka höja denna för vårt land naturliga industri samt uppmuntra våra mekaniska verkstäder genom att äsätta någon tull å deras tillverkningar, så att våra maskinfabriker kunde uppdrivas och framdeles konkurrera med utlandet, ty då jernvägs-skenor och lokomotiv m. m. tullfritt importeras, så arbetar denna del af vår industri under särdeles ogynsamma förhållanden. Jag tror icke, att bibehållandet af nu gällande tullbestämmelser vittnar om någon synnerlig välvilja för den svenska industrien. I detta hänseende finner man af Utskottets betänkande, att importen af redskap och maskiner ökats från den första perioden 1856—1860 till den sista perioden 1871—1875 med 1,227 procent. Sådana siffror tala och man torde icke gerna kunna bortresonnera dem. Utskottet har derföre genom de statistiska uppgifter, som i detta betänkande finnas meddelade, gifvit de allra bästa skäl för att yrka på en förändring i protektionistisk rigtning af grunderna för nu gällande tullagstiftning. Jag skulle icke i min egenskap af svensk man och i främsta rummet såsom tillgifven det svenska arbetet kunna bestrida rigtigheten af den grundsatsen motionären uttalat, att vi böra vid afsättningen af våra produkter, inom vårt eget land, hafva företrädet framför utländingen. Efter denna utredning visar det sig emellertid, att det varit importen af utländska fabrikat, som enormt ökats och blifvit ofantligt gynnad emot vår egen fabrikation.

Jag ber Kammarern ursäkta, om jag måhända alltför länge upptagit tiden; men ärendets vikt torde vara af beskaffenhet, att svenska Riksdagen väl kan uppoffra några timmar på en fråga, som ju är af oberäknelig ekonomisk betydelse för vårt land. Vill man fortgå på den bana, som här är angifven och lemna åt regeringen att, med ledning af de resultat, hvartill nu varande tullkomité kan komma i dess arbete, — i afseende på hviket arbete är att märka, att, ehuru det ännu icke offentligent utkommit i skrift, derom dock redan transpirerat så mycket, att deraf framgår, att det samma går ut på att föreslå ytterligare

Angående tull-
bevillningen.
(Forts.)

nedsättning i våra redan förut allt för låga tullsatsar — fortfarande tillämpa nu gällande system i tullagstiftningen, så tror jag att detta skulle bringa olycka öfver vårt land.

Det må derföre förlåtas mig, att jag i min egenskap af yrkes-
idkare ansett mig böra uttala detta, helst jag kan frigöra mig från att tilltalas för egennyttiga afsigter, då, såsom vi veta, nästan hvarje industrielt företag numera bedrifves genom aktiebolag och att det således står hvarje svensk man, som så önskar, fritt att genom aktieköp blifva delegare i sådana företag. Men åtminstone för närvarande är detta icke lockande; och jag tror, att få personer hafva så stora omsorger, som industriidkare, hvilka dock måste anses arbeta i landets intresse likaväl som någon annan.

Jag ber slutligen att få säga, att efter min åsigt bör äfven vissa jordbruksalster åtnjuta något tullskydd, ty att t. ex. hvetemjöl skall utan all tullafgift få importeras, kan jag ej finna vara riktigt, då vi både producera råvaran och sjelfva kunna förädla den, samt låta arbetsförtjensten derå stanna inom landet.

Vi stå nu snart vid det ögonblick, då Riksdagen skall fatta beslut uti en fråga, hvars lösning för en lång framtid skall bestämma öfver landets öde icke blott i politiskt utan äfven i ekonomiskt afseende — måtte detta beslut fattas i en lycklig stund — och för detta ändamål skulle det vara nyttigt och klokt att i tid bereda sig på att erhålla inkomster till bestridande af de utaf dessa förändringar härflytande ökade utgifter; och detta så mycket hellre, som denna Kammare äfven är betänkt på att uppföra en gammal statsinkomst, som uppgår till ett så stort belopp, att det borde blifva mycket svårt att ersätta densamma och ännu svårare att tillika anskaffa medel till bestridande af hvad det nya försvaret kommer att kosta mer än det nuvarande. Man har i detta afseende talat om att höja tillverkningsafgiften för brännvin och tullen på tobak. Men jag är dock öfvertygad om, att denna inkomst icke skall komma att förslå. Jag har hört, att det för närvarande lär vara stora utsigter att få försvarsfrågan löst, och, om så är, så stå också de stora utgifterna för dörren.

För min del kommer jag att biträda det af Grefve Sparre framlagda skrifvelseförslag, öfvertygad, såsom jag är, att jag derigenom medverkar till att befrämja vårt lands väl.

Herr *Granlund* instämde med Herr *Schultz*.

Herr vice Talmannen *Wijk*: Om siffror tala, så synes väl detta vara fallet med de uppgifter, som i det föreliggande betänkanDET lemnats och hvilka icke grunda sig på lösa förmodanden utan på officiella siffror. Till deras värtaliga språk har jag icke något att tillägga.

Men med afseende å den siste talarens anmärkning att, då statsinkomsterna vore i aftagande och stora utgifter förestode, borde man icke nedsätta utan höja tullsatserna, ber jag få nämna, att äfven jag antager, att vi möjligen ej torde kunna undgå en dylik förhöjd beskattning, men, om så skall ske, är det väl nödigt att lägga skatten på sådana artiklar, från hvilka tullinkomsten odelad tillfaller stats-

kassan, och icke på sådana, der staten skulle i tullbeskattningsväg blifva hälftenbrukare med de enskilda industriella anläggningarne.

Angående tull-
bevilningen.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, gaf Herr Talmannen propositioner, enligt de yrkanden som blifvit gjorda, dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på afslag derå och bifall i stället till det förslag, Grefve Sparre framställt; och fann Herr Talmannen svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förra meningen. Votering blef likväl begärd, i anledning hvaraf en så lydande omröstningsproposition uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som bifaller hvad Bevilnings-Utskottet hemställt i 1:a punkten af utlåtandet N:o 10,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har Kammarern med afslag å Utskottets hemställan beslutat:

Att Riksdagen i underdånig skrifvelse, med hänsyn till den rigtning i tull-lagstiftningen, afseende skydd för inhemska näringar, som inom åtskilliga större stater, dels redan blifvit beträdd, dels för närvarande är föremål för behandling och synes komma att beträdas, anhåller: det behagade Kongl. Maj:t, sedan vederbörande hörde blifvit, till näst sammanträdande Riksdag aflåta förslag till ny tulltaxa med det hufvudsyfte, att lemna de inhemska näringar, som deraf kunna anses vara i behof, erforderligt skydd för uthärdande af täflan med utlandets i så många hänseenden mera lyckligt lottade näringsidkare, samt i öfrigt bereda statsverket ökade, väl behöfliga inkomster af tullbevilningen.

Omröstningen visade 101 ja mot 58 nej; hvadan Utskottets hemställan bifallits.

Efter det resultatet af voteringen blifvit för Kammarern tillkännagifvet, yttrade

Friherre Koskull: Då det nyss fattade beslutet strider mot mina åsikter, enär jag för min del ansett Kammarern böra uttala sig i den rigtning, det af Grefve Sparre framlagda skrifvelseförslaget angifver, ber jag att få mot nämnde beslut anmäla min reservation.

Herr Uhr: Det är vanligt, att man efter en votering reserverar sig, men det gör icke jag. Jag vill endast anmäla mitt genmål mot dem, som vid föregående sammanträde hördes belacka dem, hvilka ville, att frågan icke skulle uppskjutas. Det har nu visat sig, att tillräck-

Angående tull-
bevillningen.
(Forts.)

ligt många hunnit sätta sig in i ämnet. Den långa diskussionen har just visat detta.

Punkten 2.

Bifölls.

Punkten 3.

I Herr A. W. Westerdals inom Andra Kammaren väckta motion N:o 107 var, till förekommade af en ohejdad afverkning af ungskog, föreslaget:

»att Riksdagen ville för sin del besluta utförsel förbud å all sorts rundvirke under 7 tums topp på 20 fots längd eller, om detta icke skulle bifallas,

att Riksdagen ville för sin del besluta, att å samma sorts virke åsätta tull lika med varans allmänna värde,

samt att, i fall någon af dessa tvenne åtgärder godkännes,

Riksdagen då jemväl ville i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes, för den händelse ytterligare förnyad eller ock ny handelstraktat skulle komma till stånd emellan Sverige eller de för- enade rikena Sverige och Norge å ena samt Frankrike å andra sidan, dervid så tillvägagå, att hinder ej möta för utfärdande af författning i föreslaget syfte.»

Utskottet hade, beträffande denna motion, tillstyrkt:

att hvad Herr Westerdal i samma motion föreslagit icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Ordet begärdes af

Herr Westerdal, som yttrade: Af det föredragna betänkandet synes, att jag vid 1873 års riksdag väckt enahanda motion, som nu föreligger, i syfte att i någon mån söka motverka den förödelse af ungskogen, som sedan flera år tillbaka pågår; men Utskottet har då som nu icke gifvit mitt förslag något understöd. Jag får dock beklaga, att i flere delar af vårt land folket skall stå vanmäktigt gent emot ett fåtal individer, hvilka icke akta för rof att på ett oförnuftigt sätt ockra på statens välförstådda intresse. Ty om man icke vårdar sig om den uppväxande ungskogen, lär man aldrig få någon mogen skog, och utan en sådan torde vi med hänsyn till vårt nordligt belägna land icke kunna berga oss. Erfarenheten från andra länder visar, att man icke utan stor våda våldför sig på naturen.

Emellertid och då jag icke vet, om mitt förslag kan inom Kam- maren hafva några sympatier, vill jag icke tillåta mig att framställa något yrkande.

Herr Per Nilsson i Kulhult: Jag skall endast be att få yrka bifall till Utskottets förslag.

Vidare anförde

Herr Fredricson, hvilken inom Utskottet reserverat sig vid förvarande punkt: Jag har icke inom Utskottet kunnat förena mig med pluraliteten i dess tillstyrkande om afslag å Herr Westerdals motion, utan har tvärtom ansett det vara mycket, som talar för denna motion, hvarföre jag också vill bifalla densamma. Får man fortfara med att, på sätt nu sker, ohejdadt och utan all inskränkning utforsla virke af hvad dimensioner som helst, är det min öfvertygelse, att våra skogar ganska snart skola ruineras. Ty man må säga hvad man vill, så är det dock det största slöseri man kan tänka sig, att på sätt, som nu sker, hushålla med ungskogen och man kan lätt föreställa sig, till hvilka förderfliga följder ett sådant förfarande i framtiden skall leda. Utskottet synes ock till en början hafva erkänt detta, men kommer dock till det resultat, att till förekommande af detta onda icke någon åtgärd bör vidtagas, och detta på skäl, som jag för min del icke kan gilla. Utskottet säger nemligen i sitt föreliggande betänkande: »Utskottet underkänner lika litet nu som vid 1873 års riksdag vigten af det af motionären med förslaget afsedda, ofvan antydda ändamål, men nu, likasom då, är Utskottet öfvertygadt derom, att målet icke kan vinnas på den af motionären anvisade väg. Exporten af så kallad pitprops må förefalla betydlig; den är dock en obetydlighet i jemförelse med den kvantitet virke af små dimensioner, hvilken åtgår för uppstängning af gårdesgårdar, för kolning, till ved och dylikt, men den skogsafverkning, som för dessa ändamål eger rum, får, om ock motionärens förslag bifalles, fortgå lika obehindradt som hittills. Medlet att förekomma en öfverdrifvet stor afverkning af ungskog bör därför enligt Utskottets åsigt icke sökas i tullagstiftningen». Ja, mine Herrar, jag medger gerna, att ungskogen mycket hårdt anlitas för upphägnande af stängsel m. m., men detta är en nödvändighet för den mindre jordegaren, som icke eger öfver tio kreatur, ty man kan icke begära, att han skall kunna valla dessa; dertill har han icke råd. Jag tror dock icke, att ungskogen ruineras genom att på detta sätt för jordegarnes egna behof användas, men väl att detta sker genom en ohejdad afverkning för afsalu till utlandet; och att man icke kan hindra det förra, utgör väl icke något skäl att icke söka förekomma det senare. För min del kan jag således icke instämma i Utskottets utlåtande, utan yrkar bifall till Herr Westerdals motion.

Angående tull-
bevillningen.
(Forts.)

Herr Hjelms: I likhet med den förste och senaste talaren beklagar jag verkligen det resultat, hvartill Utskottet kommit, men då ingenting nu kan vinnas i denna för landet viktiga fråga, inskränker jag mig till detta beklagande. Något yrkande skulle här icke leda till något resultat.

Öfverläggningen var slutad. Sedan propositioner gifvits enligt de meningar, som förekommit, biföll Kammarkens Utskottets hemställan.

§ 3.

Föredrogs och bifölls Banko-Utskottets memorial N:o 15, angående instruktionen för nästkommande Riksdags Banko-Utskott.

§ 4.

Föredrogos, men blefvo för andra gången bordlagda:
Konstitutions-Utskottets utlåtande N:o 12;
Lag-Utskottets utlåtande N:o 36; och
Första Kammarens protokollsutdrag N:o 153.

§ 5.

Justerades protokollutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 4 e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.